

Posudek oponenta na magisterskou práci **Daniely Bod'ové**:

Demografický vývoj v muslimských zemích se zhodnocením možného vlivu islámu

Zkoumání demografických odlišností mezi regiony patří k relevantním tématům pro magisterské práce. Zcela ojedinělé je však hodnocení významnosti vlivu vybraného faktoru, konkrétně islámu, na demografické procesy. Z tohoto pohledu se práce jeví jako velmi přínosná a inspirativní pro další možné porovnávání demografického vývoje ve vybraných státech či regionech.

Předložená práce je konzistentní a má jasně vymezené cíle. Rozsah práce je odpovídající, struktura práce vyvážená a logická. Hlavním cílem práce bylo porovnat vývoj demografických procesů ve vybraných islámských zemích v druhé polovině 20. století a zhodnotit, zda přes odlišnosti v sociálních a ekonomických podmínkách v daných státech lze prokázat společný vliv islámu. Klíčová byla analýza trendů úmrtnosti a plodnosti. Hodnocení vývoje sňatečnosti a rozvodovosti mělo spíše doplňující charakter. Kritériem pro zahrnutí daného státu do analýzy byl alespoň 50% podíl muslimů na obyvatelstvu daného státu. Autorka nejprve rozdělila státy do homogennějších skupin s použitím faktorové a shlukové analýzy. Postup je v práci dobře zdokumentován a výsledky statistických analýz přehledně prezentovány nejen v tabulkách, ale také pomocí boxplotů. Připomínku mám k tabulce 2 (str. 25), kde by bylo informativnější v posledním řádku uvést spíše podíl vysvětlené variability jednotlivými faktory.

Vhodně je v další čtvrté kapitole zařazena diskuse o možném vztahu islámu k demografickým procesům. Připomínky lze uvést k teoretické části, kde autorka vychází z omezenějších zdrojů především pokud se týče literatury zaměřené na demografickou revoluci či ucelenou analýzu demografického vývoje v arabských státech. Cituje pouze (1) Pavlík, Rychtaříková, Šubrtová 1986: *Základy demografie* a (2) Winkler 2009: *Arab Political Demography*.... Na str. 65 by bylo přesnější u „japonsko-mexického typu demografické revoluce citovat autora této typologie (Pavlíka) a uvést další mezinárodně používanou typologii J-C Chesnaise 1992: *The Demographic Transition*, str. 282, kde Egypt je uveden jako představitel druhého podtypu v rámci méně rozvinutých zemí s mírou růstu 2,5-3% ročně. Odkazuji také na publikaci, jejíž citaci jsem v práci postrádala – D.Tabutin, B.Schoumaker 2005: *The Demography of the Arab World and the Middle East from the 1950s to the 2000s*, *Population-E*, 60(5-6):505-616., která by byla jistě užitečným zdrojem. Například se mohla autorka inspirovat vytvořenou typologií průběhu demografické revoluce pro arabské státy- str. 521-522.

Další část přináší nové analytické postupy v demografii: hodnocení časových řad, vyrovnávání časových řad, kointegrace časových řad, apod. Tato část je detailně zpracovaná a mohla by sloužit jako příručka v dalších analýzách.

Autorka především prokázala znalost dosud méně používaných statistických metod a schopnost jejich aplikace při zkoumání odlišností ve vývoji demografické reprodukce ve vybraných muslimských zemích. Zkušeně pracuje s rozsáhlou statistickou literaturou a zahraničními datovými zdroji. Mapy v příloze jsou pečlivě zpracované. Práce má dobrou stylistickou úroveň a hlavní výsledky jsou zdůrazněny v závěru práce.

Domnívám se, že přes výše zmíněné připomínky (které nesnižují kvalitu zpracování) předložená práce splňuje všechny požadavky kladené na magisterské práce. Doporučuji přijmout práci k obhajobě.

30.5.2011

RNDr. Jiřina Kocourková, Ph.D.